

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

***«Українська ділова мова
з погляду сучасних вимог»***

Анотований рекомендаційний список

Славутич 2018

Рекомендаційний список підготовлений працівниками
Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру
м. Славутича.

Список містить передмову, видання та статті про сучасне
ділове мовлення.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному
порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів. Також
стане у нагоді всім, хто хоче добре знати сучасну українську
ділову мову.

Укладачі: Панова Л. І., Соловійова Л. О.,

Янченко О. О.

Комп'ютерний набір: Соловійова Л. О.

Відповідальна за випуск: Портная Н. В.

*Мова – це наша національна ознака,
в мові – наша культура, сутність
нашої свідомості.*

Іван Огієнко

Українська мова – національна мова українського народу. Українська мова має багатомісячну історію свого розвитку, тому скарбниця її виражальних засобів, пізнавально-навчальних прийомів практично невичерпна. Ставлення до рідної мови – свідчення національної свідомості. Культурно-мовні питання мали велике значення в усі періоди історії України, мовна проблема – це політична проблема, яка завжди в полі зору кожної держави. Державною (або офіційною) є мова більшості корінного населення країни, тобто мова корінної національності. Державною в Україні може бути лише літературна українська мова як мова корінного народу. У ст. 10 Конституції України записано: «Державною в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом».

Поняття «національна мова» охоплює загальнонародну українську мову – як літературну, так і діалекти, професійні і соціальні жаргони, суто розмовну лексику. Вищою формою національної мови є літературна мова.

Офіційне спілкування (між установами, окремою особою та установою, між посадовими особами; ділові взаємини на виробництві тощо) нині здійснюється українською мовою – єдиною державною мовою українського народу. Основне завдання українського ділового мовлення – виховання навичок літературного спілкування, пропаганда та засвоєння літературних норм у слововживанні, граматичному оформленні мови, у вимові та наголошуванні, неприйняття спотвореної мови або суржику.

Книги:

1. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: Навч. посіб. / Н. В. Ботвин. –К.: АртЕк, 1999.–258 с.

Теоретичний матеріал ґрунтується на ustalених в українській філології відомостях про особливості наукового та офіційно-ділового стилів

Практичні завдання згруповані в такій послідовності, щоб сприяти розвитку вмінь та навичок роботи з текстами наукового та офіційно-ділового стилів, а також активізувати знання з лексики й граматики, орфографії та пунктуації.

Посібник розрахований на викладачів, студентів, а також усіх тих, хто бажає вдосконалити свої знання з української мови.

2. Васенко Л. А. Фахова українська мова: Навчальний посібник / Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, О. М. Кринець. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.

У посібнику надано теоретичний матеріал з основних тем курсу та наведено систему вправ для самостійної роботи студентів. Він також містить російсько-український науково-технічний словник, перелік найуживаніших слів та стандартних зворотів

наукового стилю сучасної української мови, список скорочень науково-технічних термінів та інші довідкові матеріали.

Для студентів фізико-математичних і технічних спеціальностей вищих навчальних закладів усіх форм навчання. Буде корисним усім, хто вивчає фахову українську мову або користується нею.

3. Гінзбург М.Д. Українська ділова і фахова мова. Практичний посібник на щодень / М. Д. Гінзбург, І. О. Требульова, С. Д. Левіна, І. М. Корніловська; / за ред. М. Д. Гінзбурга. – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2007. – 672 с.

Мета посібника – допомогти читачеві підготувати текст лекції, доповіді або виступу, написати статтю чи монографію, скласти наказ, службовий лист або інший управлінський документ, звіт про науково-дослідну роботу або реферат, оформити дисертацію, дипломну чи курсову роботу українською мовою.

У посібнику зібрано складні випадки слововживання, що спричиняють найхарактерніші помилки, а саме: звертання; прийменникові конструкції; слова і словосполучення, що описують процеси; українські відповідники російських термінів, що містять слово «управление»; деякі науково-технічні та управлінські терміни; словосполучення із числівниками; усталені вислови ділової мови.

Призначено для викладачів та студентів, науковців, інженерно-технічних працівників, керівників різних рівнів.

4. Глушик С. В. Сучасні ділові папери: Навчальний посібник / С. В. Глушик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – К.: Атика, 2005. – 544 с.

У посібнику розглянуто основні ознаки офіційно-ділового стилю та подано писемну форму його реалізації – ділові папери. Наведено зразки документів, правила їх оформлення, завдання різного ступеню складності. Виклад основного матеріалу доповнюють словники ділової лексики та тлумачний словник, правила орфографії та пунктуації в таблицях.

Для студентів вищих навчальних закладів та всіх, хто потребує допомоги під час складання ділових паперів і бажає оволодіти основами ділового мовлення.

5. Ділова українська мова: Навчальний посібник / За ред. О. Д. Горбула. – К.:Т-во «Знання», КОО, 2007. – 222 с.

Розкриваються основні вимоги до ділових паперів, наводяться найважливіші ознаки офіційно-ділового стилю української мови, подаються зразки листів, найпоширеніших документів, правила оформлення їх, завдання для самоконтролю. Теоретичний матеріал вдало поєднується з практичними рекомендаціями щодо оформлення документів. Книгу устатковано російсько-українським словником та тлумачним словником найбільш уживаних термінів.

Розраховано на ділових людей, підприємців, керівників підприємств і організацій, державних службовців, усіх, кому доводиться мати справу з діловим листуванням або оформленням документів.

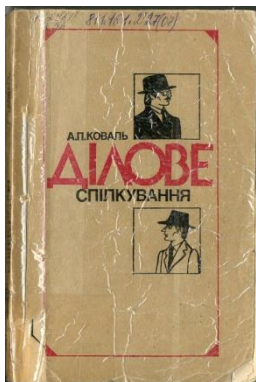

6. Кацавець Р. С. Ділова мова: сучасний вимір: Навчальний посібник. / Р. С. Кацавець. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 196 с.

Підручник містить матеріали з усної і писемної ділової мови з погляду сучасних вимог. Він охоплює загальним спектр мовних знань і навичок, які мають здобути студенти у процесі навчання відповідно до програми чинного курсу.

Підручник навчить виражати думку у грамотній словесній формі, говорити суттєво і ефективно впливати на свідомість людей. Також допоможе оволодіти тонкощами українського правопису: зорієнтує як правильно вживати терміни, синонімічні засоби, усталені конструкції та складати ділові папери.

Для студентів вищих навчальних закладів та працівників місцевого самоврядування. Також стане у нагоді всім, хто хоче добре знати сучасну українську ділову мову.

7. Коваль А. П. Ділове спілкування: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1992. – 280 с.

У посібнику розглядаються найбільш актуальні питання культури української мови та культури усного й писемного ділового спілкування. Основна увага приділяється тим особливостям мовлення, в межах яких найчастіше доводиться робити вибір: добір слова, наголос, вимова, міміка, жести, інтонація та ін. Висвітлюються також питання етики ділового спілкування.

Для студентів гуманітарних факультативів вузів. Може бути корисним учителям шкіл, випускникам гімназій та ліцеїв, усім, хто прагне поглибити свої знання з української мови.

8. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.

Навчальний посібник складається з двох частин: перша частина (лекційний курс) передбачає теоретичне викладення матеріалу за модульним принципом; друга (практичний курс) містить коротке викладення курсу в таблицях, вправи і завдання, методичні поради щодо перекладу професійних текстів, а також контрольні тести для кожного модуля. У додатках надані зразки оформлення документів, граматичні форми словозміни і короткий словник труднощів перекладу слів і словосполучень.

Видання розраховане передусім на студентів вищих навчальних закладів економічних і управлінських спеціальностей. Буде корисним також для службовців, керівників і менеджерів виробництв і організацій, що спілкуються українською і російською мовами одночасно.

9. Паламар Л. М. Мова ділових паперів: Практичний посібник / Л. М. Паламар. Г. М. Кацавець. – К.: Либідь, 2000. – 296 с.

Книга має на меті сприяти активному запровадженню ділового мовлення у різних сферах спілкування. Видання містить матеріали, що дають читачам змогу поліпшити свої знання лексики, морфології й синтаксису української мови. Подаються мовні рекомендації та зразки складання й оформлення ділових

паперів. Висвітлюються питання етики ділового спілкування.

Значна увага звертається на розширення словникового запасу з ділового мовлення. Кожне заняття супроводжується практичними вправами та граматичним матеріалом.

Для широкого кола читачів.

10. Плотницька І. М. Ділова українська мова: Навчальний посібник / І. М. Плотницька. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.

У навчальному посібнику розглядаються граматичні парадигми частин мови в ділових паперах, особливості писемного й усного ділового мовлення, реквізити і правила оформлення документів. Наводяться приклади перекладу з російської мови на українську найуживаніших слів і словосполучень із ділової сфери. Розрахований на слухачів, студентів,

державних службовців, ділових осіб – усіх, хто цікавиться проблемами ділової української мови й бажає підвищити рівень мовної культури.

11. Потелло Н. Я. Українська мова і ділове мовлення: Навчальний посібник / Н. Я. Потелло. – 4-е вид. – К.: МАУП, 1999. – 256 с.

Підручник містить теоретичний матеріал та практичні завдання з фонетики, орфоенії, графіки, орфографії й пунктуації, морфології, синтаксису, стилістики, культури мови та ділового мовлення.

Книгу поділено на 3 частини:

У першій частині подано відомості про сучасну українську літературну мову, її фонетичні й граматичні норми, наведено систему навчально-тренувальних завдань, таблиці, схеми.

Друга частина містить рекомендації щодо засобів писемного й усного ділового спілкування, матеріали про стилі української мови. Тут розглядаються вимоги до мови службових документів, насамперед до вибору слів, вживання термінів, особливості синтаксису ділового стилю, представлено словник ділової мови.

У третій частині наведено зразки оформлення документації, поширеної в різних сферах державної та господарської діяльності.

Підручник розрахований на тих, хто прагне поглибити знання з теорії української мови, опанувати ділове мовлення.

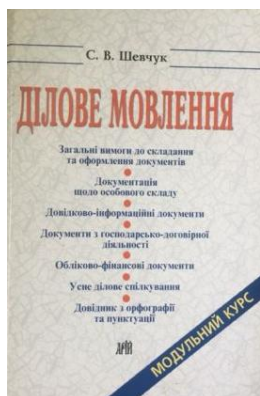

12. Соколовська Ж. П. У ділове спілкування – державну мову / Ж. П. Соколовська, В. В. Власенко, Л. Ф. Щербачук. – К.: Грамота, 2004. – 296 с.

У посібнику висвітлено найважливіші питання ділового спілкування, подано основні вимоги та рекомендації щодо укладання ділових паперів, наведено зразки оформлення документів різних видів.

Додатки містять: «Короткий українсько-російський словник власних імен та імен побатькові», «Російські прізвиська та їх відповідники українською мовою», «Короткий тлумачний словник ділової людини» та ін.

Посібник може бути корисним для тих, хто прагне грамотно говорити і писати державною українською мовою.

13. Шевчук С. В. Ділове мовлення. Модульний курс: Підручник / С. В. Шевчук. – Вид. 3-тє. – К.: Вид-во «Арій», 2007. – 448 с.

Підручник «Ділове мовлення. Модульний курс» містить відомості про офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови. Наведено класифікацію ділових паперів та вимоги до їх складання, зразки оформлення різних видів документів.

Система вправ і завдань має на меті як набуття студентами й учнями навичок

складання різних ділових паперів, так і закріплення знань з мови.

Для студентів, учнів ліцеїв, гімназій, професійно-технічних закладів.

14. Шевчук С. В. Практикум з українського ділового мовлення: Навчальний посібник / С. В. Шевчук, О. О. Кабиш. – К.: Атіка, 2005. – 160 с.

Посібник призначений для систематизації та закріплення знань з усіх розділів курсу ділової української мови, набуття навичок складання різних видів ділових паперів, удосконалення зв'язного мовлення. Усні та письмові завдання спрямовані на самостійну творчу роботу студентів.

Наприкінці посібника вміщено кілька варіантів контрольних робіт.

Для студентів вищих закладів освіти, викладачів, а також усіх, хто бажає опанувати етикет ділового спілкування.

15. Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення: Навчальний посібник / С. В. Шевчук. – К.: Вища школа, 2001. – 351 с.

У словнику подано переклад як загальноживаних слів, так і термінологічної лексики з ділової сфери спілкування. Розглядаються також словосполучення, які становлять певні труднощі під час перекладу. Словник укладено відповідно до норм сучасної української літературної мови.

Для студентів, викладачів вищих навчальних закладів, учителів шкіл, а також для всіх, хто працює з текстами офіційно-ділового стилю.

16. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Навчальний посібник / С. В. Шевчук. – К.: Літера, 2000. – 480 с.

Навчальний посібник містить відомості про стилі сучасної української мови, зокрема офіційно-діловий. Наведено класифікацію ділових паперів та вимоги до їх складання, зразки оформлення різних видів документів, а також пов'язаний з темою теоретичний матеріал із сучасної української мови. Система вправ і завдань має на меті як набуття студентами

навичок складання ділових паперів, так і закріплення знань з мови.

Для студентів вищих навчальних закладів, а також для учнів ліцеїв, гімназій, учителів шкіл. Стане у пригоді працівникам організацій та установ.

17. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Навчальний посібник / С.В.Шевчук. – К.: Алерта, 2008. – 301 с.

Навчальний посібник містить відомості про стилі сучасної української мови, зокрема, офіційно-діловий. Наведено класифікацію ділових паперів та вимоги до їх складання, зразки оформлення різних видів документів, а також пов'язаний з темою теоретичний матеріал із сучасної української мови. Система вправ і завдань має на меті як набуття студентами навичок складання ділових паперів, так і

закріплення знань з мови.

Для студентів вищих навчальних закладів. Може бути корисним для учнів ліцеїв, гімназій, учителів шкіл, працівників організацій та установ.

Статті з періодичних видань про ділову мову:

Про дотримання мовної політики: Розпорядження міського голови м. Славутича від 23 січня 2018 р. № 19 // Теледень-Славутич. – 2018. – 15 лютого. – С. 6.

Бугай Н. Етикет ділової мови / Н. Бугай // Довідник кадровика. – 2008. – № 2. – С. 72-76.

Пасько В. Мова і нація: До проблеми державного статусу української мови / В. Пасько // Літературна Україна. – 2004. – 21 жовтня. – С. 4.

Товстенко В. Українська мова в економічному ВНЗ / В. Товстенко // Дивослово. – 2004. – № 11. – С. 54-56.

Юрійчук Н. Розвиток ділового мовлення старшокласників: Система вправ // Дивослово. – 2004. – № 2. – С. 39-40.